

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/12
KARAR NO : 1986/49

ÖZET : Babalarının askerde iken şehit düştüğünün saptanması ve buna uygun olarak askerlik ve nüfus kayıtlarında düzeltme yapılması istemi ile açılan davanın AYİM'de görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : Ali Dinler, Cemile Kurt
Vekilleri : Av. Cemal Özbey
Davalılar : 1- Milli Savunma Bakanlığı
2- Ankara Nüfus İdaresi

K O N U : Babaları Ali oğlu, Abdullah'ın askerde iken şehiden öldüğünü iddia eden davacılar; dul ve yetim aylığı alabilmek amacı ile babalarının askerlik kayıtlarındaki 1311 olan doğum tarihinin nüfus kaydına uygun biçimde 1308-1309 olarak tespitini, keza Ankara İl İdare Kurulu'nun Af Yasası'na dayanarak Eylül-1337 olarak tespit ettiği ecele bağlı ölüm kaydının, askerlik kayıtlarına uygun biçimde şehiden ve 11-Mart-1333 olarak düzeltilmesini istemişlerdir.

O L A Y L A R : 1- Davacıların babaları olan Ali oğlu, Abdullah, 3.Ordu'nun 500.sahife 1059.sıra numarasındaki künye kaydına göre 1311 doğum tarihli olarak 2.Alman Bataryasında askerlik yapmış, 11-Mart-1333 tarihinde iltihab-ı emai müzmin ve zafiyetten hastalanarak vefat etmiştir.

2- Davacılar babalarının şehiden öldüğünden bahisle; yetkili idari mercilere müracaatla dul ve yetim aylığı bağlanmasını istemişler, ancak nüfustaki doğum ve ölüm tarihlerinin, askerlik kayıtlarına uygun olmaması nedeni ile bu aylığı alma hakkını elde edememişlerdir.

3- Bunun üzerine davacılarından Ali Dinler;

A) 8-8-1983 tarihli dilekçe ile nüfus idaresi aleyhine, babasının askerlik kaydındaki 1311 olarak görülen doğum tarihinin nüfus kaydına uygun biçimde 1308-1309 tarihi ve doğum yerinin de Ankara ili Sincan Eryaman Köyü olarak tespitine karar verilmesi istemi ile yaş ve kayıt tashihi davası açmıştır.

B) Ankara 8.Asliye Hukuk Mahkemesi : 5-10-1983 gününde, 1983/400-326 sayılı ile; " davacının babasının nüfustaki doğumunun 1308-1309 olarak görüldüğü ve davacının; babasının doğumunun nüfusta yazılı doğum tarihine göre tashihi istediği, mahkemece aynı doğumun tashihi için yeniden karar verilemeyeceği" gerekçesi ile davanın reddine karar vermiştir.

4- Bu kez davacılarından Ali Dinler;

A) 5-3-1984 günlü dilekçe ile Milli Savunma Bakanlığı ve Nüfus İdaresi aleyhine, babasının nüfustaki kaydının düzeltilmesi ve şehitlik kaydı konulması istemi ile kayıt tashihi davası açmıştır.

...../.....

B) Ankara 5.Asliye Hukuk Mahkemesi : 26-3-1984 gününde, 1986/99-129 sayı ile; davacı duruşmaya gelip,davasını ispat etmediğinden gıyaben yapılan yargılama sonunda davanın esastan reddine karar vermiştir.

5- Bunun üzerine davacılardan Ali Dinler;

A) 25-4-1984 günlü dilekçe ile Milli Savunma Bakanlığı ve Nüfus İdaresi aleyhine askerlik kaydındaki 1311 doğum tarihinin nüfus kaydına göre nüfus kaydındaki 1337 ölüm tarihinin askerlik kaydına göre düzeltilmesi ve şehitlik kaydının nüfusa tesciline karar verilmesi istemi ile ayrı bir dava daha açmıştır.

B) Ankara 9.Asliye Hukuk Mahkemesi : 9-7-1984 gününde,1984/364-398 sayı ile; yapılan tebligata rağmen davacının oturuma gelmediği,iddiasını kanıtlar belge ibraz etmediği cihetle,kanıtlanamayan davanın davacının gıyabında esas yönünden reddine karar vermiştir.

6- Adli yargı yerinde açılan davalardan olumlu sonuç alınamaması karşısında bu kez davacılar; Ali Dinler ve Cemile Kurt;

A) Milli Savunma Bakanlığı ve Nüfus İdaresi aleyhine babalarının doğum ve ölüm tarihlerinin gerçeğe ve kayıtlara uygun olarak tespit ve düzeltilmesine ve şehiden öldüğünün belirlenmesine karar verilmesi istemi ile idari yargı yerinde dava açmışlardır.

B) Ankara 1 No'lu İdare Mahkemesi : 22-1-1986 gününde,1985/1, 1986/35 sayı ile; " ortada idari davaya konu olabilecek bir idari uyuşmazlığın doğmadığı, idari dav türleri arasında tespit davası sayılmadığı cihetle,şehitliğin tespitinin adli yargının görevine girdiğinden,nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin uyuşmazlıkların çözümde mahkemelerinin görevi içinde olmadığından" davanın reddine karar vermiştir.

7- Bu kez aynı davacılar;

A) Aynı istemle ve 28-3-1986 günlü dilekçe ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde yeni bir dava daha açmışlardır.

B) Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1.Dairesi: 22-4-1986 gününde,1986/78-83 sayı ile; ve özet olarak 2658 Sayılı Kanun'la değişik 1602 Sayılı Kanun'un 20.maddesinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevinin belirlendiği ve bu mahkemede açılacak dava koşullarının belirlendiği,olayda bu maddede sayılan koşulların gerçekleşmediği ve davada genel idari yargı yerlerinin görevli olduğu gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

8- Davacılar; adli, idari ve askeri idari yargı yerlerinin görevsizlik kararları yüzünden dul ve yetim aylığı bağlanması istemlerinin sürüncemede kaldığını ileri sürerek 7-5-1986 günlü dilekçe ile taleplerinin incelenerek konunun görevli mahkemeye havale edilmesini (görev uyuşmazlığının çözümünü) istemişlerdir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda,Şerafettin Seyhun,Çetin Aşçıoğlu,Şafak Sancar,Güven Dinçer,İlhan Köseoğlu ve Taner Candemir'in katılmaları ile yaptığı,17-11-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler ve Danıştay Başsavcılığı'nın 9-7-1986 günlü,1986/17 sayılı ve görev uyuşmazlığı oluşmadığından başvurunun reddi,Cumhuriyet Başsavcılığı'.

28-7-1986 günlü, TM-611 sayılı ve görev uyuşmazlığı oluşmadığından davacıların istemlerinin reddi gerektiği yolundaki düşünce yazıları ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'nın 12-11-1986 günlü, 1986/129 sayılı ve usule ilişkin olarak görev uyuşmazlığı oluşmadığından başvurunun reddi, esasa ilişkin olarak da, davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğu yolundaki düşünce yazısı okunduktan; toplantıya, Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu ve Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yalçın Şefik Güner'in, usule ilişkin olarak görev uyuşmazlığının oluşmadığı ve başvurunun reddi, esasa ilişkin olarak da nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin davanın adli, askerlik kaydının düzeltilmesine ilişkin davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesi gerektiği yolundaki esasa ilişkin düşünceleri ile, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı Turgut Akan'ın; usule ilişkin olarak görev uyuşmazlığı oluşmadığından başvurunun reddi, esasa ilişkin olarak da, davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşüldü.

Olay yerinde açıklandığı üzere; babaları Ali oğlu Abdullah'ın askerde iken şehiden öldüğünü iddia eden davacıların, dul ve yetim aylığı alabilmek amacı ile babalarının askerlik kayıtlarındaki 1311 olan doğum tarihinin, nüfus kaydına uygun biçimde 1308-1309 olarak tespiti, keza Ankara İl İdare Kurulu'nun Af Yasası'na dayanarak tespit edip, nüfusa tescil edilen Eylül-1337 olan ecele bağlı ölüm kaydının, askerlik kayıtlarına uygun biçimde şehiden ve 11-Mart-1333 olarak düzeltilmesi istemleri ile adli, idari ve askerî idari yargı yerlerinde açtıkları dava; adli yargı yerinde esas yönünden, idari ve askerî idari yargı yerlerinde ise, görev yönünden reddedilmiş, böylece oluşturduğu ileri sürülen olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü istemiştir.

Bu durum karşısında; görev konusundaki uyuşmazlığın esasının incelenmesine geçmeden önce; yonteme ilişkin bir sorun üzerinde durmak gerekmektedir.

Olay kısmında ve yukarıda açıklandığı gibi; görev uyuşmazlığına neden olduğu ileri sürülen kararlardan ilki adli yargı yerinde açılan davalar sonunda, öteki kararlar ise, idari ve askerî idari yargı yerinde açılan davalar sonunda verilmiştir.

Bilindiği üzere; 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığından söz edebilmek için, adli, idari ve askerî idari yargı mercilerinde açılan tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davalarda, bu yargı mercilerinin görevsizlik kararı vermeleri ve anılan kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Konuya bu açıdan bakılınca; adli yargı mercinde açılan davalarda, davalı tarafın sadece Ali Dinler olmasına karşın, idari ve askerî idari yargı yerinde açılan davalarda davalı taraf Ali Dinler ve Cemile Kurt'tur. Bu durumda, adli yargı yerinde açılan davalar ile idari ve askerî idari yargı yerinde açılan davaların taraflarında aynıyet bulunmadığı ve taraflardan birinin isteminin olumlu bir şekilde sonuçlanması diğer ikinci tarafa da sirayet edeceği cihetle, bu üç adli yargı mercilerince verilen kararların; idari yargı ve askerî idari yargı mercilerince verilen olumsuz görevsizlik kararları nedeni ile 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen olumsuz görev uyuşmazlığının koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin saptanması bakımından, sonuca etkileyici bir durum yaratmayacaklarının kabulü gerekir. Başka bir anlatımla, adli yargı mercilerince davalardan Ali Dinler hakkında verilen karar, idari ve askerî idari yargı

mercilerince Ali Drier ve Cemile Kurt'un açtıkları davalar sonunda verilen görevsizlik kararları nedeni ile bu kararlar yönünden olumsuz görev uyumsuzluğu oluşup oluşmadığını araştırılmasına, yukarıda açıklandığı üzere engel değildir.

O halde; görev uyumsuzluğuna yol açtığı ileri sürülen kararlar idari ve askeri idari yargı yerlerinde açılan davalar sonunda verilen görevsizlik kararları olmalıdır. Zira; bu kararlara konu olan davaların tarafları, sebebi ve konusu aynı olduğu gibi anılan kararlar da gerek içerik, gerekse nitelik itibari ile açıkca görevsizlik kararları olup, kesinleşmiş de bulunmakta, böylece 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde olumsuz görev uyumsuzluğu için öngörülen koşulların tümü bir arada gerçekleşmiş olmaktadır.

Bu suretle ve dava konusu edilen olayın bu nitelikleri itibari ile idari ve askeri idari yargı yerlerinde açılan tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davalar sonunda bu yargı mercilerince verilen kesin ve kesinleşmiş görevsizlik kararları nedeni ile 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu oluşmuştur.

Bu görüşe üyelerden Şafak Sancar, Taner Candemir katılmamışlardır.

Görev konusundaki uyumsuzluğun esasına gelince; yukarıda belirlendiği gibi görev uyumsuzluğu, idari yargı yeri olan Ankara 1 No'lu İdare Mahkemesi'nin 22-1-1986 günlü, 1985/1, 1986/35 sayılı görevsizlik kararı ile Askeri İdari yargı yeri olan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi'nin 22-4-1986 günlü, 1986/78-83 sayılı görevsizlik kararları nedeni ile oluşmuş olup, bu kararlara konu olan davaların; olay yerinde açıklandığı üzere ve incelenen dosya muhtevalarında görüleceği gibi, askerde iken şehit düştüğü ileri sürülen davacıların babalarının doğum ve ölüm tarihlerinin bu olguya ve gerçeğe uygun olarak tashihi ve şehiden öldüğünün tespiti suretiyle dul ve yetim maaşı alabilmek amacı ile açıldığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla; anılan davaların açılmasından amaç, dul ve yetim maaşı alabilmek için davacıların askerde iken vefat eden babalarının doğum ve ölüm tarihlerindeki karışıklığın giderilmesi, dul ve yetim maaşı almaya engel halin ortadan kaldırılması, bu kayıtların gerçeğe uygun hale getirilmesi, sonuç olarak şehitliğin tespit edilerek kayıtlara geçirilmesidir.

1602 Sayılı Kanun'un 2658 Sayılı Kanun'la değişik 20. maddesinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin; "askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari eylem ve işlemlerden doğan uyumsuzluklara ilişkin" davalara bakacağı hüküm altına alınmıştır.

Davacıların istemlerinin anılan madde karşısında değerlendirilmesinden; şehiden öldüğü ileri sürülen kişinin asker kişi olduğu ve davacıların bu asker kişiye halef olarak iş bu davayı açtıkları, ölümün askeri hizmet sırasında savaşta meydana geldiği ve şehiden olduğunun ileri sürüldüğü anlaşılmakta, böylece 20. maddede öngörülen asker kişiyi ilgilendirme, askeri hizmete ilişkin olma koşulunun gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır.

Anılan koşulların gerçekleşmesi durumunda ise, bu koşulları taşıyan davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevine girdiği kuşkusuzdur.

Bu nedenle, davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesine, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1.Dairesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

SONUÇ : Olumsuz görev uyumsuzluğunun koşullarının gerçekleştiğine, üyelerden Şafak Sancar ve Taner Candemir'in karşı oyları ve oyçokluğuyla, anlaşmazlığın niteliğine göre, özel görevli idari yargı yeri olan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1.Dairesi'nin 22-4-1986 günlü, 1986/78-83 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 17-11-1986 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Üye
Şerafettin Seyhan

Üye
Çetin Aşçıoğlu

Bu kararın kesin gazete dışı yayımı uygundur.

Başkan

Üye

Şafak Sancar

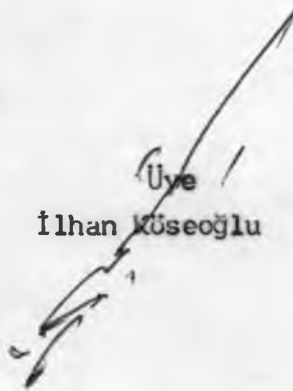
Üye

Güven Dinçer

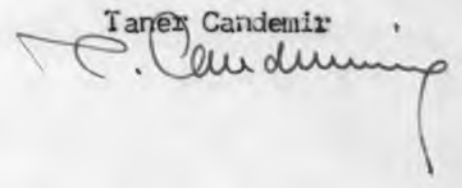
Üye

İlhan Küseoğlu

Üye

Taner Candemir

S.Y.

24/11